

# Od škole do zanimanja

Informacije za roditelje

Poštovani roditelji,

Ukoliko vaše dete pohađa jedan od poslednja četiri razreda osnovne škole, došao je trenutak da se odluči za osnovno stručno obrazovanje ili dalje školovanje. To je veoma važan korak u životu vašeg deteta, jer je završeno osnovno stručno obrazovanje ili diploma srednje škole dobar temelj za stručno napredovanje mladih ljudi u Švajcarskoj.

## Kako pomaže škola?

U školi se učenici 8. i 9. razreda (Harmos<sup>1</sup>: 10. i 11. razreda) pripremaju za izbor zanimanja ili daljeg školovanja. Raspitajte se kod nastavnog osoblja, na primer u okviru roditeljskog sastanka, kako ta priprema izgleda.

## Kako pomaže savetovalište za profesionalnu orijentaciju?<sup>2</sup>

Savetovalište za profesionalnu orijentaciju vam nudi informacije o zanimanjima i o mogućnostima usavršavanja. Pored toga, u razgovorima sa savetnicima imaćete priliku da razjasnite vaša interesovanja i sposobnosti, te da se upoznate sa vašim poslovnim mogućnostima. Za učenike je ova ponuda besplatna i poverljiva. Škola i savetovalište za profesionalnu orijentaciju pomaže mladima prilikom izbora zanimanja ili daljeg školovanja, a po potrebi i prilikom traženja radnog mesta za praktičnu obuku. Međutim, odgovornost, a time i glavni deo posla, i dalje leži u rukama porodice.

## Šta moraju raditi sami omladinci?

### Kako pri tome možete pomagati vašoj deci?

Kako bi pronašlo mesto za obrazovanje, vaše dete samo mora da napravi prvi korak. Nažalost, za mnoge to nije lako. Zbog toga je veoma bitna podrška porodice. Ako imate pitanja ili ne vidite izlaz iz date situacije, obratite se savetovalištu za profesionalnu orijentaciju.

Izbor zanimanja ili daljeg školovanja je proces, što znači da je neophodno postavljati pitanja i tražiti odgovore, a to iziskuje mnogo vremena. Najvažnija pitanja i najbolje načine na koje ćete doći do odgovora, možete pročitati na sledećim stranicama:

<sup>1</sup> Harmos: Nemačka skraćenica za „Međukantonalni ugovor o harmonizaciji obaveznog školovanja“

<sup>2</sup> U svakom kantonu postoji najmanje jedno savetovalište za profesionalnu orijentaciju. Adrese se mogu dobiti u školi, u opštinskoj upravi ili na sledećim sajtovima:

Nemački: [www.adressen.sdbb.ch](http://www.adressen.sdbb.ch)

Francuski: [www.adresses.csfo.ch](http://www.adresses.csfo.ch)

Italijanski: [www.indirizzi.csfo.ch](http://www.indirizzi.csfo.ch)

Savetovalište je često poznatije pod posebnim nazivom ili skraćenicom:

Na nemačkom govornom području Švajcarske: BIZ, Laufbahnzentrum

Na francuskom govornom području Švajcarske: OP, SOPFA, OFPC, COS, OROSP, CIO, OCOSP

Na italijanskom govornom području Švajcarske: orientamento, UOSP

## A Upoznavanje sa sopstvenim sposobnostima

Vaša deca moraju sebi postaviti sledeća pitanja:

- Šta mi u školi ide od ruke? Koji su moji omiljeni predmeti?
- Šta sam naučio u slobodno vreme ili u porodici (npr. upotreba stranih jezika, kuvanje, odlazak u kupovinu, popravljavanje nekih stvari, slušanje prijatelja kada imaju problema, pomoć prilikom organizovanja proslava u sportskom klubu, omladinskoj grupi ili u nekom drugom udruženju)?
- Da li sam u honorarnom poslu dokazao da sam tačan i da mogu da radim pouzdano (npr. raznošenje novina, čuvanje dece, košenje trave, ispomoć u nekom preduzeću 2-3 sata nedeljno)?
- Koje su moje prednosti? Koje su moje mane?

Vi kao roditelji možete da pomognete na sledeći način:

- Razmotrite zajedno sa vašim detetom koji poslovi odgovaraju njegovim mogućnostima i koje su njegove prednosti.

## B Upoznavanje zanimanja

Upoznavanje zanimanja putem informacija i probnih praksi<sup>3</sup>:

- Prikupljanje informacija čitajući brošure o zanimanjima i gledajući filmove, posećivanje sajмова informisanja<sup>4</sup> i izložbe o zanimanjima i obrazovanjima<sup>5</sup>, traženje odgovora na pitanja u savetovalištu za profesionalnu orijentaciju.
- U toku probne prakse u preduzeću bolje upoznajte zanimanje. Probna praksa obično traje 2 do 3 dana, a preduzeću često služi kao selekcija kandidata: odgovorni žele da upoznaju učenika. Ko ostavi dobar utisak, ima veće šanse da dobije radno mesto za praktičnu obuku u toj firmi.

Kako vi kao roditelji možete pomoći?

- Posećujte zajedno sa vašim detetom sajmove informisanja. Pomozite mu prilikom vremenskog organizovanja tih poseta.
- Posetite zajedno sa vašim detetom savetovalište za profesionalnu orijentaciju. Informišite se i sami o mogućnostima obrazovanja u Švajcarskoj.
- Razgovarajte sa vašim detetom o njegovim iskustvima na probnim praksama.

<sup>3</sup> Nemački: Schnupperlehre  
Francuski: stage d'information professionnelle; stage en entreprises  
Italijanski: stage d'orientamento

<sup>4</sup> Sajmovi informisanja:

Na nemačkom govornom području Švajcarske: [www.berufsberatung.ch/infoveranstaltungen](http://www.berufsberatung.ch/infoveranstaltungen)  
Na francuskom govornom području Švajcarske: [www.orientation.ch/manifestations](http://www.orientation.ch/manifestations)  
Na italijanskom govornom području Švajcarske: [www.orientamento.ch/eventi](http://www.orientamento.ch/eventi)

<sup>5</sup> Izložbe o zanimanjima i obrazovanjima:

Raspitajte se u školi ili u savetovalištu za profesionalnu orijentaciju gde će se održati sledeća izložba o zanimanjima i obrazovanjima. Za ove izložbe postoje različiti nazivi:

Nemački: Berufsmesse, Ausbildungsmesse, Berufsschau  
Francuski: Salon des métiers, Cité des métiers, salon de la formation  
Italijanski: ESPOProfessioni

## C Izbor zanimanja i škole

*U procesu izbora zanimanja vaša deca moraju obratiti pažnju na sledeće:*

- Izbor zanimanja ili daljeg školovanja zahteva vreme za razmatranje i preduzimanje različitih mera.
- Prilikom izbora pravog zanimanja ili daljeg školovanja uvek je od velikog značaja i postavljanje 1 ili 2 alternative.
- Razgovori sa nastavnim osobljem: Koji su moji nedostaci? Koje mogućnosti za pripreme za obrazovanje postoje u školi?

*Kako vi kao roditelji možete pomoći?*

- Budite zainteresovani za ovaj proces.
- Razgovarajte sa vašom decom o njihovom izboru i o mogućim alternativama.

## D Traženje radnog mesta za praktičnu obuku (po pravilu godinu dana pre završetka obaveznog školovanja)

*Prilikom traženja radnog mesta za praktičnu obuku, sledeći podsetnik može da bude od velike koristi vašem detetu:*

- „Traženje radnog mesta za praktičnu obuku: kako najbolje postupiti“<sup>6</sup>

*Kako roditelji mogu da pomognu?*

- Podsetite blagovremeno vaše dete da je obavezno tražiti mesto za praktičnu obuku.
- Motivirajte ga da ne odustane i kada dobije negativne odgovore.

## Uz pomoć sledećih primera možete da saznate šta roditelji mogu da urade.

### Razgovor sa nastavnikom

Laura pohađa osmi razred i kod kuće nikada ne priča o izboru zanimanja ili o daljem školovanju. Roditelji se zbog toga pitaju da li možda nešto nije u redu, a majka se obraća nastavniku jer želi saznati da li se Laura ni u školi ne zanima za izbor zanimanja ili daljeg školovanja.

### Biti otvoren za razne mogućnosti

Nikola pohađa deveti razred, a kao i većina mladića njegovih godina on želi postati informatičar. Iz tog razloga on konkuriše za praktičnu obuku u nekoliko firmi, međutim, dobija samo negativne odgovore. Na roditeljskom sastanku njegovi roditelji saznaju da postoji premalo slobodnih mesta za informatičara, zbog čega mu savetuju da se prijavi u savetovalište za profesionalnu orijentaciju. Nakon razgovora u savetovalištu, Nikola ima novu ideju koju kod kuće iznosi roditeljima: pošto je dobar u matematici, a i veoma zainteresovan za tehniku, tražiće mesto za stručnu obuku za polimehaničara. Saznao je da se i u ovoj struci radi sa kompjuterima. Ukoliko to bude želeo, postoji mogućnost da se posle osnovnog stručnog obrazovanja specijalizuje za informatiku.

### Porodica ima očekivanja

„Kada će Ahmed početi sa studijama?“ pitaju rođaci u domovini. Ahmedovi roditelji na to odgovaraju da je u Švajcarskoj mnogo toga drugačije: „Ahmed ima spretne ruke i voli automobile. On će zbog toga da se školuje za automehaničara, a pošto u školi ima veoma dobre ocene upisaće zahtevnije, tj. četvorogodišnje osnovno stručno obrazovanje. To je solidno obrazovanje, koje odgovara i njegovim sposobnostima. Ponosni smo što je toliko puno postigao. Uostalom, nije ni jednostavno školovati se na stranom jeziku.“ Ahmed će svuda u svetu biti u mogućnosti da radi kao automehaničar!

<sup>6</sup> [www.berufsberatung.ch](http://www.berufsberatung.ch) >Direkteinstieg für >Aus dem Ausland  
[www.orientation.ch](http://www.orientation.ch) >Accès direct: je suis >De l'étranger  
[www.orientamento.ch](http://www.orientamento.ch) >Accesso diretto >Provenienti dall'estero

### Loše poznavanje jezika

Fatma je veoma bistra osoba. Međutim, pošto je tek sa 15 godina došla u Švajcarsku, njeno poznavanje jezika još uvek nije dovoljno dobro da bi mogla da završi zahtevnije obrazovanje. Zajedno sa njenim roditeljima ona saznaje da može da upiše jednogodišnju pripremnu školu za izbor zanimanja, pripremno stručno obrazovanje ili dvogodišnje osnovno stručno obrazovanje. Njima je sve to potpuno nepoznato, tako da moraju najpre da se upoznaju sa svim tim mogućnostima. Pored toga, Fatma je i pomalo razočarana jer je sanjala o gimnaziji... Utehu dobija od roditelja: „Možda ti je potrebno više vremena nego drugima. Međutim, kada budeš nadoknadila znanje, upisaćeš zahtevnije obrazovanje, a kasnije ćeš možda i studirati. Sigurni smo da ćeš uspeti!“

### Školovanje ili venčanje?

Samira uskoro puni 16 godina. Mladić koji dolazi u posetu porodici se raspituje kod oca da li će mu dati ruku njegove ćerke. Otac na to odgovara: „Naše porodice su veoma bliske i brak između vas dvoje bi se dobro uklapao u naše običaje. Međutim, i sam znaš da živimo u Švajcarskoj, a život se menja. Ovde je veoma važno da i žene imaju profesiju, zato Samira prvo mora da završi školu. Kasnije ona sama može da odluči za koga želi da se uda.“

### Otac prati sina

Leonardo pohađa poslednju godinu osnovne škole. Učenje u školi mu teško pada. Ima mogućnost da obavi probnu praksu za stolara. Svestan je da bi u stolarskoj radionici mogao da završi dvogodišnje osnovno stručno obrazovanje ako uspešno prođe probnu praksu. Zbog toga je uzbuđen. Pored toga, oseća se i pomalo nesiguran jer ne zna tačno gde se nalazi firma, a ne bi želeo da zakasni. Otac ga ohrabruje: „Dosta toga si već naučio o struci i mnogo se trudiš. Otpratiću te prvog dana do ulaza u firmu. Od kuće ćemo poći malo ranije, a ako nam bude ostalo vremena, prošetaćemo u okolini firme. Šetnja pomaže kad si nervozan.“

### Iskoristiti veze

Paula je dobar učenik, ima dobre ocene pre svega iz francuskog, nemačkog i matematike. Pored toga, zna da priča, čita i piše na portugalskom jeziku. Upoznala se sa raznim zanimanjima, posećivala je sajmove informisanja i obavljala je probne prakse. Sada je sigurna da želi da upiše školu za ekonomskog tehničara i zbog toga konkuriše na više slobodnih mesta za praktičnu obuku. Međutim, dobija samo negativne odgovore. Njen otac radi u građevinskom preduzeću i jednog dana se upušta u razgovor sa šefom o tome da Paula traži mesto za praktičnu obuku. Šef mu predlaže da se raspita u kancelariji jer i u njihovoj firmi obučavaju učenike za ekonomskog tehničara. „Obavezno. Reći ću i mojoj ženi da pita na njenom radnom mestu u bolnici. A možda bi i komšija mogao da nam pomogne“, razmišlja otac.

### Ne odustati

Mehmet je ponovo dobio negativan odgovor na njegovu prijavu za radno mesto za praktičnu obuku za prodavca. Već je poslao mnogo dokumentacija, ali je još uvek bez uspeha. Zbog toga Mehmet sve češće zaboravlja da nastavi sa traženjem radnog mesta i sa konkurisanjem, izgleda kao da je izgubio nadu. Za vreme večere roditelji ga ohrabruju: „Ići ćemo u savetovalište za profesionalnu orijentaciju. Tamo ćemo saznati šta možeš da uradiš i koju pomoć možeš da očekuješ. Nemoj da odustaneš, sigurni smo da ćeš uspeti! Bićemo uz tebe i pomaćemo ti.“

Poštovani roditelji,

Ako imate pitanja u vezi sa izborom zanimanja vašeg deteta, nemojte da čekate. Obratite se nastavnom osoblju ili savetovalištu za profesionalnu orijentaciju.